

Agata Dziekan-Łanucha

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

WIDEO NA ŻĄDANIE JAKO PRZEDMIOT REGULACJI PRAWNYCH

Abstract **Video on demand as a subject of law regulation.** European Union Directive on Audiovisual Media Services imposed the obligation to incorporate regulation concerning video on demand as non-linear service into national law. Poland accomplished it in 2012. There had been disputes over the definition of new medium before this regulation was passed. The aim of this article is to show new regulations, controversies about these regulations and also status of their implementation. This article answers the question, among other things, about method of protection of youngest viewers from an access to harmful content in the video on demand services.

Wideo na żądanie jako przedmiot regulacji prawnych. Unijna dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych wprowadziła konieczność uwzględnienia w przepisach krajowych regulacji dotyczących wideo na żądanie jako usługi nielinearnej. Polska dokonała tego w 2012 roku. Uchwalenie unormowań poprzedziły spory wokół definicji nowego medium. Artykuł ma na celu zaprezentowanie nowych regulacji, kontrowersji, które wzbudziły te regulacje, a także pokazanie stanu ich realizacji. Odpowiada m.in. na pytanie dotyczące sposobu ochrony najmłodszych widzów w serwisach wideo na żądanie przed dostępem do nieodpowiednich dla nich treści.

Keywords video on demand, non-linear service, European Union Directive on Audiovisual Media Services, protection of the youngest viewers, National Broadcasting Council

wideo na żądanie, usługa nielinearna, unijna dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych, ochrona najmłodszych widzów, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji

W 1989 roku została przyjęta unijna dyrektywa „Telewizja bez granic”, wyznaczająca ramy prawne dla tego medium i znajdująca swoje odzwierciedlenie w uregulowaniach państw członkowskich¹. Unia Europejska dostrzegła potrzebę wskazania drogi prawnej w odniesieniu do telewizji jako masowego środka przekazu mającego ogromny wpływ na odbiorców.

Dyrektywa „Telewizja bez granic” obowiązywała przez prawie 20 lat. W 2007 roku zastąpiła ją dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych, znowelizowana następnie w 2010 roku². Przyczyną tej zmiany były przekształcenia głównie o charakterze technologicznym, dotyczące telewizji, a związane z rozwojem internetu, cyfryzacją, ekspansją nowych mediów. Ich wyrazem jest już sam tytuł dyrektywy. Nie ma w nim mowy o telewizji. Zamiast tego pojęcie pojawiło się sformułowanie „audiowizualne usługi medialne”. Analizę skutków, które niesie ze sobą nowe unijne uregulowanie, trzeba bowiem rozpocząć od podkreślenia, iż dyrektywa nie dotyczy już samej telewizji. W obrębie jej zainteresowania pojawiło się jednak nie nowe medium, ale coś, co sama dyrektywa nazywa quasi-telewizją, a dokładniej usługą quasi-telewizyjną. Dyrektywa zatem wyznacza ramy prawne dla usług telewizyjnych (czyli po prostu telewizji, albo – tym sformułowaniem posługuje się także dyrektywa – rozpowszechniania telewizyjnego) oraz dla usług quasi-telewizyjnych. Obie usługi, jako że dotyczą treści audiowizualnych (tego, co oferuje telewizja), zostały nazwane audiowizualnymi usługami medialnymi.

Należy teraz wyjaśnić, czym jest owa quasi-telewizja. Jak nazwa wskazuje, blisko jej do tradycyjnej telewizji, chociaż nią nie jest. Kluczem jest tu wprowadzone przez dyrektywę rozróżnienie na audiowizualne usługi medialne linearne i nielinearne. Usługą linearną jest właśnie telewizja, medium oferujące swoje treści w czasie rzeczywistym, mające ramówkę, przedstawiające swoje propozycje linearnie, jedna po drugiej. Usługa quasi-telewizyjna należy do drugiej kategorii, do usług nielinearnych, nieuporządkowanych, bez ramówki, prezentowanych wtedy, kiedy widz zdecyduje, że chce oglądać, czyli na życzenie widza czy raczej – co jest bardziej popularną nazwą – na żądanie. Druga z kategorii to zatem audiowizualne usługi medialne na żądanie, inaczej nazywane wideo na żądanie.

1. CZYM JEST AUDIOWIZUALNA USŁUGA MEDIALNA NA ŻĄDANIE

Aby przywołać definicję audiowizualnej usługi medialnej na żądanie zaprezentowaną w dyrektywie, należy najpierw podać, jak w tejże regulacji opisywane są audiowizualne

¹ Dyrektywa „Telewizja bez granic” – dyrektywa Rady z dnia 3 października 1989 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich, dotyczących wykonywania telewizyjnej działalności transmisyjnej (89/552/EWG).

² Dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych – Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych.

usługi medialne. (Jest to ważne, ponieważ audiowizualne usługi medialne na żądanie są przecież najpierw audiowizualnymi usługami medialnymi w ogóle).

Dyrektywa wskazuje, że są to usługi masowego przekazu przeznaczone do odbioru przez znaczną część ogółu odbiorców i mogące mieć na nią wyraźny wpływ³, są to środki masowego przekazu jako nośniki informacji, rozrywki i edukacji dla ogółu odbiorców⁴.

Te cechy zatem łączą usługi telewizyjne i wideo na żądanie. Jakie – według dyrektywy – są różnice? Audiowizualne usługi medialne na żądanie różnią się od usług przekazu telewizyjnego możliwościami wyboru i kontroli, jakie dają użytkownikom, a także wpływem, jaki wywierają na społeczeństwo. Ten wpływ jest mniejszy niż w przypadku tradycyjnej telewizji, dlatego też dyrektywa wyznaczająca ramy regulacyjne dla poszczególnych państw członkowskich nakazuje objąć audiowizualne usługi medialne na żądanie węższym zakresem regulacji niż w przypadku usług telewizyjnych⁵.

Powyższe rozważania znajdują się w preambule dyrektywy. W części zawierającej konkretne wskazania regulacyjne umiejscowiona została definicja audiowizualnej usługi medialnej na żądanie, która oznacza audiowizualną usługę medialną świadczoną przez dostawcę usług medialnych, umożliwiającą użytkownikowi odbiór audycji w wybranym przez niego momencie i na jego życzenie w oparciu o katalog audycji przygotowany przez dostawcę usług medialnych⁶.

W ustawie o radiofonii i telewizji audiowizualne usługi medialne zostały określone jako usługa medialna świadczona w ramach prowadzonej w tym zakresie działalności gospodarczej, polegająca na publicznym udostępnianiu audycji audiowizualnych na podstawie katalogu ustalonego przez podmiot dostarczający usługę⁷. Zdefiniowane zostało także publiczne udostępnianie audiowizualnej usługi medialnej na żądanie. Jest to świadczenie tej usługi w sposób umożliwiający ogółowi użytkowników, w wybranym przez nich momencie i na ich życzenie, odbiór wybranej przez nich audycji z katalogu udostępnionego w ramach takiej usługi⁸.

Nowelizacja ustawy o radiofonii i telewizji wprowadzająca do polskiego prawa wraz z powyższymi definicjami regulacje dotyczące wideo na żądanie jako efekt implementacji dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych została uchwalona w 2012 roku. Polska spóźniła się z dostosowywaniem swojego prawa do wymogów unijnych prawie trzy lata (powinna była to zrobić do grudnia 2009 roku). Tak duże opóźnienie było

³ Pkt 21 preambuły Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych.

⁴ Pkt 22 preambuły Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych.

⁵ Pkt 58 preambuły Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych.

⁶ Art. 1 ust. 1 pkt g Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych.

⁷ Art. 4 pkt 6a Ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji, Dz.U. z 2015 r., poz. 1531.

⁸ Art. 4 pkt 8a Ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji, Dz.U. z 2015 r., poz. 1531.

m.in. skutkiem sporów wokół kształtu owej nowelizacji, w które włączyły się podmioty prowadzące serwisy wideo na żądanie, internauci (osoby prywatne aktywne w internecie ze względu na np. prowadzone blogi) oraz m.in. Helsińska Fundacja Praw Człowieka i Fundacja Panoptykon.

2. SPÓR WOKÓŁ REGULACJI DOTYCZĄCYCH WIDEO NA ŻĄDANIE

Prezentując przyczynę konfliktu dotyczącego kształtu nowelizacji ustawy o radiofonii i telewizji, można przytoczyć opinię Katarzyny Szymielewicz jako reprezentantki Fundacji Panoptykon, instytucji zajmującej się przyszłością internetu i regulacjami prawnymi, które mogą go obejmować. Uczestniczka sporu rozumiała, że we wprowadzanych przepisach chodziło o nadzór nad profesjonalnymi dostawcami filmów i programów telewizyjnych. Nowa ustawa nie miała obejmować autorskich materiałów wideo. Takie były założenia. Co innego jednak założenia, a co innego forma tworzonych zapisów, nieprecyzyjnych i niejasnych, niedających jednoznacznej odpowiedzi na pytanie, czym jest audiowizualna usługa medialna na żądanie, wyłączających z obszaru ustawy blogi czy fora dyskusyjne, ale równocześnie wywołujących wątpliwości typu: „od którego momentu transmisja treści przestaje mieć charakter «prywatny», a zaczyna być nielinearną usługą audiowizualną w rozumieniu projektu ustawy, czy stały kanał organizacji pozarządowej lub osoby prywatnej utworzony w serwisie YouTube to jeszcze rodzaj blogu, czy nielinearna usługa medialna?”⁹.

Spzeciwni spotęgowany był przez fakt dążenia do wprowadzenia pewnego systemu ewidencjonowania dostawców audiowizualnych usług medialnych na żądanie. Zgodnie z projektem każdy podmiot dostarczający wideo na żądanie miał dokonywać zgłoszenia do wykazu (podając żądane dane o sobie i swojej działalności). Wykaz ten miał być szczególnie przydatny KRRiT, która otrzymała zadanie nadzoru i przestrzegania przepisów przez dostawców wideo na żądanie. W prowadzeniu ewidencji chodziło o zidentyfikowanie podmiotów objętych nowymi regulacjami. Chodziło też o to, aby zyskać dodatkową możliwość ich dyscyplinowania. Projekt przewidywał bowiem, że bez uwzględnienia w wykazie nie można prowadzić działalności, równocześnie wprowadzając zapis, że dostawca może być wykreślony z tego wykazu, jeśli dostarczana przez niego usługa w postaci wideo na żądanie stanowiłaby poważne zagrożenie dla porządku, zdrowia, bezpieczeństwa publicznego lub ochrony konsumentów, a zagrożenia tego nie udałoby się KRRiT usunąć w inny sposób¹⁰.

Katarzyna Szymielewicz podnosiła, że tego rodzaju regulacje przyniosą efekt w postaci filtrowania ruchu w sieci i naruszania jednej z podstawowych zasad funkcjonowania

⁹ K. Szymielewicz, *YouTube pod kontrolą KRRiT? Analiza nowelizacji ustawy o radiofonii i telewizji*, <https://panoptykon.org/wiadomosc/youtube-pod-kontrola-krrit-analiza-nowelizacji-ustawy-o-radiofonii-i-telewizji> (25.11.2015).

¹⁰ Art. 1 pkt 35 Projektu ustawy o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 3812, 17 stycznia 2011 roku.

internetu, jego neutralności. KRRiT zostanie bowiem zmuszona do szerokiego kontrolowania zasobów internetu, sprawdzając, czy wszystkie zobowiązane do tego serwisy zgłosiły swoją działalność do wykazu oraz czy przypadkiem te zgłoszone nie zawierają treści, które z kolei powodują konieczność ich wykreślenia. Objęcie nadzorem treści internetowych, nawet realizowane w dobrej wierze, może jednak doprowadzić do błędnych decyzji i np. nałożenia ograniczeń na niekomercyjnych twórców lub dystrybutorów. Będzie o to łatwo właśnie ze względu na nieprecyzyjne zapisy czy też generalnie trudność w sprecyzowaniu, kiedy dokładnie mamy do czynienia z serwisem wideo na żądanie¹¹.

Na te wątpliwości próbowała odpowiedzieć sama KRRiT, wydając dokument *Audiowizualne usługi medialne. Przewidywana praktyka regulacyjna Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji*¹². Jej wyjaśnienia wydają się klarowne i faktycznie niosą ze sobą przekonanie, że wprowadzane regulacje ograniczą swój zakres do komercyjnych podmiotów oferujących treści audiowizualne na żądanie.

KRRiT skupia się przede wszystkim na terminologii dotyczącej usług wideo na żądanie. W nowelizacji zdecydowano się wprowadzić nie pojęcie wideo na żądanie, w którym „słowo «wideo» może sugerować, że chodzi o wszelkie materiały audiowizualne”¹³, ale właśnie audiowizualne usługi medialne na żądanie. Takie nazwanie zjawiska pozwala na bardziej jednoznaczne jego zdefiniowanie. Mamy tu bowiem do czynienia nie z jakimś materiałem wideo, ale usługą medialną, gdzie musi występować odpowiedzialność redakcyjna dostawcy, gdzie dostawca oferuje audycje, które są uporządkowane w katalogu¹⁴.

KRRiT uzupełnia analizę zwróceniem uwagi na pojawiające się w definicji audiowizualnej usługi medialnej na żądanie pojęcie audycji audiowizualnej jako elementu, który może pomóc we wskazaniu, czy w danej sytuacji mamy do czynienia z serwisem wideo na żądanie, czy nie. Nie definiuje tejże audycji, ale – co wydaje się skuteczniejsze – wymienia jej przykłady za dyrektywą o audiowizualnych usługach medialnych: filmy pełnometrażowe, transmisje wydarzeń sportowych, seriale komediowe, filmy dokumentalne, audycje dla dzieci, filmy i seriale telewizyjne.

KRRiT starała się także uspokoić dostawców wideo na żądanie, na których zgodnie z projektem chciano nałożyć obowiązek dokonywania zgłoszenia do wykazu: „wykaz ten służyć będzie jedynie celom identyfikacyjnym oraz informacyjnym, określeniu jurysdykcji i możliwości dochodzenia przez KRRiT naruszeń najbardziej podstawowych zapisów ustawy”¹⁵.

Czy jednak sama Krajowa Rada, w czasie kiedy trwały dyskusje nad nowelizacją ustawy o radiofonii i telewizji w zakresie objęcia regulacjami wideo na żądanie,

¹¹ K. Szymielewicz, *YouTube pod kontrolą KRRiT? Analiza nowelizacji ustawy o radiofonii i telewizji*, dz. cyt.

¹² Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Audiowizualne usługi medialne na żądanie. Przewidywana praktyka regulacyjna Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji*, http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/Portals/0/dyrektywa/110323_audiowizualne_uslugi_medialne_na_zadanie.pdf (26.11.2015).

¹³ Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Audiowizualne usługi medialne na żądanie...*, dz. cyt.

¹⁴ Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, *Oświadczenie w sprawie audiowizualnych usług medialnych na żądanie w Internecie*, <http://www.mkidn.gov.pl/pages/posts/oswiadczenie-w-sprawie-audiowizualnych-uslug-medialnych-na-zadanie-w-internecie-1681.php> (26.11.2015).

¹⁵ Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Audiowizualne usługi medialne na żądanie...*, dz. cyt.

faktyczne miała pełną wiedzę na temat tego, które internetowe serwisy można zaliczyć do tej kategorii? Wątpliwości pojawiają się w związku z analizą przywołanego już dokumentu *Audiowizualne usługi medialne na żądanie. Przewidywana praktyka...* KRRiT nie tylko podejmuje się w nim zdefiniowania usługi w postaci wideo na żądanie, ale także podaje listę podmiotów, które w tym czasie (marzec 2011) można było zaliczyć do dostawców tej usługi. Próbuje zatem dokonać ich identyfikacji. Robi to przede wszystkim po to, aby pokazać, że wśród tychże podmiotów nie znajdują się na pewno strony prywatnych użytkowników internetu. Przy okazji jednak okazuje się, że Krajowa Rada błędnie zaliczyła do tej grupy serwisy, które raczej nie powinny podlegać regulacjom dotyczącym wideo na żądanie. Należy wymienić tu chociażby witryny Interia.pl, Onet.pl, Gazeta.pl, Ostrów TV czy Krak TV. Fakt, że nie są to serwisy wideo, wynieść można z definicji tychże serwisów prezentowanej w unijnej dyrektywie. Dla jasności wyводу konieczne jest ponowne przytoczenie najbardziej dobitnych stwierdzeń tego dokumentu dotyczących wideo na żądanie: są to usługi masowe, czyli przeznaczone do odbioru przez znaczną część odbiorców i mogące mieć na nich wyraźny wpływ. Chodzi tu przede wszystkim o usługi mogące stanowić konkurencję dla rozpowszechniania telewizyjnego¹⁶ i skierowane do tych samych odbiorców co przekazy telewizyjne¹⁷. Dyrektywa wskazuje natomiast, że do tej kategorii nie zalicza się z całą pewnością usług, których celem głównym nie jest dostarczanie audycji, to znaczy usług, w przypadku których przekaz treści audiowizualnych nie jest celem głównym, ale jedynie częścią uboczną usługi¹⁸. Nie zalicza się do tej kategorii także elektronicznych wersji gazet i czasopism¹⁹.

Błędne zidentyfikowanie przez KRRiT niektórych portali jako serwisów wideo na żądanie, mimo iż organ ten potrafił przecież zaprezentować przekonującą definicję, czym owe serwisy są, wskazuje na trudność regulowanej materii. Trudność ta oraz wspomniane wyżej kontrowersje płynące ze środowiska internautów, gdzie nowelizację w zakresie audiowizualnych usług medialnych na żądanie nazywano „cenzurą” oraz kneblem dla „wideoblogerów”, doprowadziły ostatecznie do wstrzymania zmian w ustawie o radiofonii i telewizji²⁰. Co prawda nowelizację 4 marca 2011 roku uchwalił sejm²¹, ale 17 marca

¹⁶ Pkt 21 preambuły Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych.

¹⁷ Pkt 24 preambuły Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych.

¹⁸ Pkt 22 preambuły Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych.

¹⁹ Pkt 28 preambuły Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych.

²⁰ *Nowelizacja ustawy medialnej bez kontrowersyjnych przepisów dotyczących Internetu*, http://www.hfhrpol.waw.pl/obserwatorium/index.php?option=com_content&view=article&id=3633:nowelizacja-ustawy-medialnej&catid=42:z-kraju-polska&Itemid=64 (28.11.2015).

²¹ Opis tego procesu legislacyjnego można znaleźć na stronie: <http://orka.sejm.gov.pl/proc6.nsf/opisy/3812.htm> (28.11.2015).

senat zgłosił poprawkę usuwającą z przyjmowanej ustawy zapisy dotyczące wideo na żądanie. Zdecydowano wtedy, że kwestia audiowizualnych usług medialnych na żądanie zostanie uregulowana w nowej, osobnej nowelizacji²².

3. TREŚĆ NOWEGO PRAWA W ZAKRESIE AUDIOWIZUALNYCH USŁUG MEDIALNYCH NA ŻĄDANIE

Rzeczona nowelizacja ustawy o radiofonii i telewizji zawierająca regulacje dotyczące audiowizualnych usług medialnych na żądanie została uchwalona przez sejm 12 października 2012 roku²³, a weszła w życie 28 lutego 2013 roku. Czy jej kształt okazał się zgodny z oczekiwaniami środowisk do tej pory protestujących przeciwko zmianom? Nowe unormowania raczej nie rozwiewały wątpliwości w kwestii precyzyjnego zdefiniowania, kiedy mamy do czynienia z wideo na żądanie, a kiedy internetowe serwisy na pewno nimi nie są²⁴. Okazały się jednak mniej restrykcyjne niż w pierwotnej wersji, co zapewne uspokoiło podmioty prowadzące serwisy wideo na żądanie. Zrezygnowano bowiem z instytucji wpisu do wykazu audiowizualnych usług medialnych na żądanie, czyli zgłaszania przez dostawców tych usług swojej działalności Krajowej Radzie Radiofonii i Telewizji.

Porzucenie pomysłu o tego rodzaju identyfikacji serwisów wideo na żądanie musiało zostać zastąpione innym. Unijna dyrektywa zobowiązywała przecież do nałożenia na dostawców tychże serwisów obowiązków i ich egzekwowania, ustalając ponadto, że o szczegółach w sprawie przestrzegania jednego z nich ma się dowiadywać sama Komisja Europejska (chodzi tu o realizację zadania dotyczącego promocji produkcji europejskiej) na podstawie sprawozdań składanych jej co cztery lata przez państwa Unii Europejskiej²⁵. Należało zatem w jakiś sposób dokonywać rozpoznania tego sektora mediów.

Polski ustawodawca postanowił obarczyć tym zadaniem Krajową Radę Radiofonii i Telewizji. W analizowanej nowelizacji ustawy o radiofonii i telewizji pojawił się w związku z tym zapis wskazujący, że funkcją tego organu jest „prowadzenie monitoringu rynku audiowizualnych usług medialnych na żądanie w celu ustalenia kręgu podmiotów dostarczających audiowizualne usługi medialne na żądanie oraz oceny wykonania obowiązków wynikających z ustawy przez te podmioty”²⁶. Równocześnie unormowania

²² *Senat za wykreśleniem z ustawy medialnej zapisów dot. Internetu*, http://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/497181,senat_za_wykreśleniem_z_ustawy_medialnej_zapisow_dot_internetu.html (02.03.2015).

²³ Ustawa z dnia 12 października 2012 r. o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji, Dz.U. z 2012 r., poz. 1315.

²⁴ W nowelizacji pojawił się zapis przytaczany już w niniejszej rozprawie, że audiowizualną usługą medialną na żądanie jest usługa medialna świadczona w ramach prowadzonej w tym zakresie działalności gospodarczej, polegająca na publicznym udostępnianiu audycji audiowizualnych na podstawie katalogu ustalonego przez podmiot dostarczający usługę.

²⁵ Art. 13 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 roku w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych.

²⁶ Art. 1 ust. 4b Ustawy z dnia 12 października 2012 r. o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji, Dz.U. z 2012 r., poz. 1315.

wprowadziły obowiązek składania corocznego sprawozdania przez dostawców wideo na żądanie Krajowej Radzie w zakresie realizacji dwóch ważnych zadań – promocji produkcji europejskiej oraz stosowania zabezpieczeń technicznych wobec treści udostępnianych w serwisie, które stanowią zagrożenie dla widzów niepełnoletnich.

Wprowadzone rozwiązania dawały zatem swobodę w zakresie rozpoczynania działalności w postaci dostarczania audiowizualnych usług medialnych na żądanie bez obawy, że można stracić prawo do prowadzenia tego rodzaju przedsięwzięcia. Poddawały jednak ten rodzaj aktywności medialnej kontroli Krajowej Rady, która, jak wskazywała nowelizacja, mogła na podmioty reprezentujące tę aktywność nakładać kary finansowe, gdyby nie realizowały one wymienionych w nowelizacji zadań lub nie dostosowały się do unormowania dotyczącego składania sprawozdań.

Zadania postawione przed dostawcami usług w postaci wideo na żądanie wyraźnie odwołują się do obowiązków realizowanych przez tradycyjną telewizję, dotycząc podobnych obszarów, m.in. ochrony najmłodszych widzów, promocji audycji europejskich, regulacji w zakresie reklamy, sponsoringu i lokowania produktu. Są one jednak łagodniejsze.

Dostawcy nie mogą w swoich katalogach oferować audycji pornograficznych lub nadmiernie eksponujących przemoc bez zastosowania zabezpieczeń technicznych, które uniemożliwią dostęp osobom niepełnoletnim. Są też zobowiązani do odpowiedniego kwalifikowania i oznaczania każdej z audycji, aby widz uzyskiwał informację, od jakiego wieku jest ona wskazana do oglądania. W odniesieniu do promocji utworów europejskich, w tym polskich, ustalono, iż dostawcy przeznaczają co najmniej 20 proc. zawartości katalogu na tego rodzaju audycje oraz odpowiednio je eksponują w tymże katalogu. Mają również za zadanie dbać o niepełnosprawnych widzów, stopniowo wprowadzając w audycjach udogodnienia dla osób niewidzących i niesłyszących w postaci audiodeskrypcji, napisów oraz tłumaczenia na język migowy.

Dostawcy wideo na żądanie muszą dokładnie analizować treści obecne w oferowanych przez nich audycjach. Zabronione jest bowiem dostarczanie tych, które zawierają treści dyskryminujące ze względu na rasę, niepełnosprawność, płeć, wyznanie lub narodowość albo nawołujące do nienawiści.

Dostawcy mają też obowiązek czuwać nad tym, jakiego rodzaju reklamy emitowane są przed dostarczaniem przez nich filmami i innymi audycjami. Audiowizualne usługi medialne zostały bowiem objęte przepisami dotyczącymi przekazów handlowych (przekaz handlowy to nie tylko reklama, to także telesprzedaż, sponsorowanie, lokowanie produktu)²⁷ obecnymi już wcześniej w ustawie o radiofonii i telewizji, a do tej pory odnoszonymi się do radia i telewizji. Te przepisy m.in. nakazują, aby przekazy handlowe były łatwo rozpoznawalne, zakazują pokazywania reklam (i innych przekazów handlowych) nawołujących bezpośrednio małoletnich do nabywania produktów lub usług, naruszających godność ludzką, zawierających treści dyskryminujące ze względu

---

²⁷ Definicja przekazu handlowego z ustawy o radiofonii i telewizji brzmi: „przekazem handlowym jest każdy przekaz, w tym obrazy z dźwiękiem lub bez dźwięku albo tylko dźwięki, mający służyć bezpośrednio lub pośrednio promocji towarów, usług lub renomy podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą lub zawodową, towarzyszący audycji lub włączony do niej, w zamian za opłatę lub podobne wynagrodzenie, albo w celach autopromocji, w szczególności reklama, sponsorowanie, telesprzedaż i lokowanie produktu”.

na rasę, płeć, narodowość, pochodzenie etniczne, wyznanie lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek czy orientację seksualną²⁸.

Ustawa o radiofonii i telewizji zawiera zapisy dotyczące bezpośrednio sponsorowania audycji zawarte w artykule 17, do tej pory stosowane do audycji w radiu i telewizji. Od momentu wejścia w życie analizowanej nowelizacji zapisy te dotyczą także serwisów wideo na żądanie²⁹, podobnie jak zapisy odnoszące się do lokowania produktu w audycjach³⁰.

W zakresie sposobu realizacji zadań przez dostawców wideo na żądanie swoje funkcje do wypełnienia miała także Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji. Nowe regulacje prawne zobowiązały ją do uszczegółowienia kwestii kwalifikowania poszczególnych audycji do odpowiednich kategorii wiekowych. Krajowa Rada miała wydać rozporządzenie tego dotyczące. W wydanym 5 lutego 2013 roku rozporządzeniu w sprawie szczegółowych zasad ochrony małoletnich w audiowizualnych usługach medialnych na żądanie ustalono, iż audycje oferowane w katalogu wideo na żądanie muszą być kwalifikowane do jednej z czterech kategorii: bez ograniczeń wiekowych, od lat 12, od lat 16 i od lat 18. W tym akcie prawnym Krajowa Rada przedstawiła także wzory symboli graficznych dla trzech z tych kategorii, ustalając, że kategoria „bez ograniczeń wiekowych” nie wymaga żadnych oznaczeń. W rozporządzeniu zrealizowano jeszcze jedno ważne zadanie: organ regulacyjny podał charakterystykę poszczególnych grup wiekowych, wskazując na treści medialne, które te grupy mogą oglądać, oraz na te, które w ich wypadku są nieodpowiednie³¹. Tego rodzaju opis ma pomagać dostawcom audiowizualnych usług medialnych na żądanie w prawidłowym kwalifikowaniu swoich audycji.

Powyżej przedstawione rozporządzenie nie jest rozwiązaniem nowym. Od 2005 roku obowiązuje podobne rozporządzenie dotyczące programów radiowych i telewizyjnych. Krajowa Rada w tym wypadku miała więc ułatwione zadanie. Widać wyraźnie, że sporządzając akt prawny dla serwisów wideo na żądanie, wzorowała się na wcześniejszym swoim akcie, m.in. wprowadzając identyczne symbole graficzne odpowiadające kategoriom wiekowym.

Krajowa Rada została także zaangażowana w możliwość ustalenia dokładnych wytycznych dotyczących stosowania przez serwisy wideo na żądanie zabezpieczeń technicznych wobec treści pornograficznych lub nadmiernie eksponujących przemoc, tak aby nie miały do nich dostępu osoby niepełnoletnie. Trzeba nadmienić, że terminem „treści pornograficzne lub nadmiernie eksponujące przemoc” ustawa o radiofonii i telewizji posługuje się już od dawna. Są to treści (w ustawie próżno szukać ich dokładniejszego zdefiniowania), których obecność jest całkowicie zakazana w tradycyjnej telewizji i radiu. Mówi o tym art. 18 ust. 4: zabronione jest rozpowszechnianie audycji lub innych przekazów zagrażających fizycznemu, psychicznemu lub moralnemu rozwojowi

²⁸ Audiowizualne usługi medialne na żądanie w zakresie przekazu handlowego obowiązują przepisy art. 16 ust. 1, art. 16b ust. 1–3a, art. 16c ustawy o radiofonii i telewizji.

²⁹ Konkretnie chodzi o art. 17 ust. 1–2, 4, 5, 6a i 7 ustawy o radiofonii i telewizji.

³⁰ Konkretnie chodzi o art. 17a ust. 1–3, 5 i 6 ustawy o radiofonii i telewizji.

³¹ Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad ochrony małoletnich w audiowizualnych usługach medialnych na żądanie, Dz.U. z 2013 r., poz. 209.

małoletnich, w szczególności zawierających treści pornograficzne lub w sposób nieuzasadniony eksponujących przemoc³².

Na organ regulacyjny nie został nałożony bezwzględny obowiązek wydania rozporządzenia w powyżej analizowanej kwestii. Zapisy nowelizacyjne mówiły jedynie o takiej możliwości. Zatem Krajowa Rada mogła podjąć inicjatywę, ale nie musiała tego zrobić.

Krajowa Rada nie wydała rozporządzenia. Zajął się jednak rzeczonym zagadnieniem w nieco inny sposób. Wśród zapisów nowelizacyjnych pojawiła się także regulacja dotycząca nowego zadania wyznaczonego Radzie: inicjowanie i wspieranie samoregulacji i współregulacji w zakresie dostarczania usług medialnych³³. Organ regulacyjny postanowił wykorzystać właśnie tę drogę. Rozpoczął działania, a następnie brał udział w konsultacjach dotyczących utworzenia kodeksu dobrych praktyk w zakresie ochrony najmłodszych użytkowników serwisów wideo na żądanie, współpracując w tym zakresie ze Związkiem Pracodawców Branży Internetowej IAB Polska.

Kodeks dobrych praktyk w sprawie szczegółowych zasad ochrony małoletnich w audiowizualnych usługach medialnych na żądanie, noszący datę 26 czerwca 2014 roku i firmowany właśnie przez Związek Pracodawców Branży Internetowej IAB Polska³⁴, został oficjalnie ogłoszony 13 października 2014 roku³⁵. W momencie ogłoszenia jego treści było wiadomo, że przystępują do niego największe podmioty reprezentujące sektor wideo na żądanie: Cyfrowy Polsat, Grupa Onet, Grupa Wirtualna Polska, Iplex, Cineman, Ipla, tv³⁶. Niedługo później sygnatariuszem porozumienia została także Telewizja Polska³⁷. Kodeks jako forma samoregulacji nie mógł oczywiście wprowadzić żadnych większych restrykcji za jego nieprzestrzeganie. Ustanawiał on powołanie Sądu Koleżeńskiego IAB Polska wyznaczonego do nadzoru nad przestrzeganiem kodeksu oraz orzekaniem w sytuacjach jego naruszenia³⁸.

Najważniejsze postanowienie kodeksu dotyczyło formy zabezpieczeń technicznych, jakie powinny stosować dostawcy wideo na żądanie, aby uniemożliwić dostęp małoletnim do treści zagrażających ich prawidłowemu rozwojowi. Podstawowym założeniem jest weryfikacja pełnoletności przy pomocy danych z karty kredytowej lub poprzez uiszczenie opłaty przy pierwszej próbie dostępu do nieodpowiednich treści (na przykład za pomocą karty kredytowej, przelewu). Szczegółowa regulacja kodeksu w tym zakresie

³² Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 roku o radiofonii i telewizji, Dz.U. z 2015 r., poz. 1531.

³³ Art. 1 pkt 4 Ustawy z dnia 12 października 2012 r. o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji, Dz.U. z 2012 r., poz. 1315.

³⁴ Kodeks dobrych praktyk w sprawie szczegółowych zasad ochrony małoletnich we audiowizualnych usługach medialnych na żądanie, http://iab.org.pl/wp-content/uploads/2014/07/iab_kdp_vod_maloletni_2014.pdf (28.11.2015).

³⁵ Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Ochrona małoletnich w Internecie – Kodeks dobrych praktyk* <http://www.krrit.gov.pl/krrit/aktualnosci/news,1624,ochrona-maloletnich-w-internecie—kodeks-dobrych-praktyk.html> (28.11.2015).

³⁶ Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Ochrona małoletnich w Internecie – Kodeks dobrych praktyk*, dz. cyt.

³⁷ *Informacje na temat kodeksu dobrych praktyk*, <http://iab.org.pl/standardy-i-dobre-praktyki/kdp-vod-nieleetni/> (28.11.2015).

³⁸ Regulamin Sądu Koleżeńskiego, http://iab.org.pl/wp-content/uploads/2014/07/regulamin_sadu_kolezenskiego_iab_polska.pdf (10.03.2015).

mówi, że weryfikacja pełnoletności następuje poprzez „podanie przez Usługobiorcę danych karty kredytowej w celu np. sprawdzenia jej ważności, pre-autoryzacji lub tymczasowego zablokowania symbolicznej kwoty środków (np. jednorazowo na etapie rejestracji Usługobiorcy lub każdorazowo na etapie logowania się lub zapoznawania się przez Usługobiorcę z daną Treścią Nieodpowiednią) i/lub uiszczenie płatności (np. jednorazowych, abonamentowych, przy pierwszej próbie dostępu do Treści nieodpowiednich przez danego Usługobiorcę) za dostęp do Treści nieodpowiednich (za pomocą karty kredytowej, bankowego przelewu elektronicznego lub innego równoważnego rozwiązania, np. PayPal)”³⁹.

4. PRZESTRZEGANIE PRZEPISÓW PRZEZ DOSTAWCÓW WIDEO NA ŻĄDANIE

Przedstawione powyżej regulacje wprowadzone do ustawy o radiofonii i telewizji w zakresie funkcjonowania mediów mają doniosłe znaczenie. Wyodrębniły one bowiem i zdefiniowały zupełnie nowy sektor dostawców treści medialnych, nieobjęty do tej pory żadnymi restrykcyjnymi unormowaniami. Jest to też sektor „młody”, którego początki w Polsce wyznacza się na rok 2008, kształtujący się i ciągle jeszcze mało rentowny⁴⁰. Czy zatem jego przedstawiciele, będący w pierwszej fazie rozwoju, okażą się skłonni przyjąć na siebie wynikające z unormowań obowiązki wobec widzów? Częściowy obraz tego, jak zachowują się dostawcy wideo na żądanie, dają ustalenia Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji.

W momencie wejścia w życie nowelizacji organ ten musiał najpierw zająć się identyfikacją dostawców wideo na żądanie. Krajowa Rada, chcąc ułatwić precyzyjne określenie, jakiego rodzaju podmiotu dotyczą nowe regulacje, sformułowała zasady identyfikacji dostawców wideo na żądanie. KRRiT, określając, czy serwis dostarcza analizowaną usługę, czy nie, sprawdza, czy: usługa nie podlega wyłączeniu ustawowemu; dostawca usługi medialnej ustanowiony jest na terytorium Polski; jest to usługa medialna świadczoną w ramach działalności gospodarczej; usługa polega na publicznym udostępnianiu audycji audiowizualnych na podstawie katalogu ustalonego przez podmiot dostarczający usługę; podmiot, który zawarł umowę z odbiorcą, ma wpływ na ustalanie katalogu audycji audiowizualnych; usługa nie jest serwisem, który zajmuje się hostingiem, czyli udostępnianiem zasobów serwerowni przez dostawcę usług internetowych, gdyż to działanie nie podlega analizowanym regulacjom⁴¹.

³⁹ Pkt 3.1 Kodeksu dobrych praktyk w sprawie szczegółowych zasad ochrony małoletnich w audiowizualnych usługach medialnych na żądanie, http://iab.org.pl/wp-content/uploads/2014/07/iab_kdp_vod_maloletni_2014.pdf (10.03.2015).

⁴⁰ *Perspektywy rozwojowe wideo online w Polsce (raport IAB Polska)*, s. 8, http://www.hbrp.pl/fboan/upload/Perspektywy_rozwojowe_online.pdf (11.03.2015).

⁴¹ Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Sprawozdanie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z działalności w 2013 roku*, Warszawa, marzec 2014, s. 38, http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/Portals/0/sprawozdania/sprawozdanie.pdf (12.03.2015).

W ciągu pierwszych kilku miesięcy od wejścia w życie nowelizacji Rada miała gotową listę 40 internetowych dostawców⁴². Obok nich funkcjonowały również serwisy wideo dostępne na platformach satelitarnych i dostarczane przez operatorów kablowych. Krajowa Rada nie ograniczyła się jednak w tym okresie tylko do sporządzenia ich spisu. Już w kwietniu 2013 roku rozpoczęła monitoring 21 wybranych internetowych dostawców pod kątem realizacji przez nich nowych obowiązków. Wybrała największe podmioty mające znaczący udział w rynku usług na żądanie⁴³. We wnioskach po zakończeniu kontroli w lipcu 2013 roku podawała, że nowe przepisy są realizowane w niewielkim zakresie. Dostawcy nie przestrzegali unormowań dotyczących oznaczania audycji odpowiednimi symbolami graficznymi wskazującymi określoną kategorię wiekową oraz promowania produkcji europejskiej. W związku z tym Krajowa Rada zwróciła się do 17 z nich o przedstawienie wyjaśnień dotyczących zaistnienia tych nieprawidłowości. Pozostałych czterech dostawców zostało upomnianych w bardziej surowy sposób. Monitoring wykazał bowiem, że w ich serwisach treści pornograficzne lub nadmierne eksponujące przemoc, czyli treści uznane za zagrażające prawidłowemu rozwojowi dzieci, były dostępne bez żadnych zabezpieczeń technicznych⁴⁴. Krajowa Rada wezwała ich zatem do zaniechania łamania prawa⁴⁵.

We wrześniu 2013 roku Krajowa Rada ponowiła monitoring 21 dostawców wideo na żądanie. Kontrola pokazała, że serwisy upomniane podczas pierwszego sprawdzania solidniej realizują obowiązujące je przepisy. Stopień realizacji nie okazał się jednak w pełni zadowalający. Zapisy dotyczące podawania informacji, dla której kategorii wiekowej przeznaczone są poszczególne audycje, w pełnym zakresie realizowało 15 dostawców – pozostałych 6 zostało więc wezwanych przez przewodniczącego KRRiT do stosowaniu potrzebnych symboli graficznych. W zakresie promowania produkcji europejskiej Krajowa Rada mogła mieć dużo więcej uwag. Tylko połowa dostawców podawała dane o kraju produkcji swoich audycji, jedynie sześciu dostawców miało odrębne katalogi poświęcone produkcji europejskiej, a trzy serwisy promowały tę produkcję poprzez udostępnianie wyszukiwarek. Krajowa Rada podnosiła, że dostawcy nie koncentrują się na udogodnieniach dla niepełnosprawnych: tylko trzy filmy (oferowane przez dwóch dostawców) zostały zaopatrzone w opcję audiodeskrypcji⁴⁶.

Monitoring obejmujący 53 witryny internetowe zawierające materiały wideo na żądanie Krajowa Rada przeprowadziła w 2015 roku. Kontrola pokazała, że dostawcy przestrzegają już zapisów dotyczących chronienia najmłodszych odbiorców przed nieodpowiednimi dla nich treściami – stosują symbole graficzne zgodne z kwalifikacją wiekową odbiorcy. Nie realizują jednak w pełni wytycznych w zakresie promowania produkcji

⁴² Jest o tym mowa w prezentacji dotyczącej wyników pierwszej kontroli dostawców wideo na życzenie: Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Dostawcy VOD skontrolowani*, <http://www.krrit.gov.pl/dla-nadawcow-i-operatorow/audiowizualne-uslugi-medialne-na-zadanie/aktualnosc-dla-dostawcow-aum-na-zadanie/news,1341,dostawcy-vod-skontrolowani.html> (15.03.2015).

⁴³ M.in. Iplex.pl, TVN Player, wp.tv, Cineman.pl, Interia.tv, vod.pl, Ipla.tv, vod.tcp.pl.

⁴⁴ Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Dostawcy VOD skontrolowani*, dz. cyt.

⁴⁵ Krajowa Rada posłużyła się tu instytucją wezwania do zaniechania nieprawidłowych działań. Instrumenty tego rodzaju wymienia artykuł 10 ustawy o radiofonii i telewizji. Najbardziej restrykcyjny mówi o nałożeniu kary finansowej.

⁴⁶ Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Dostawcy VOD ponownie skontrolowani*, dz. cyt.

europiejskiej. Nie uwzględniają niemal w ogóle oferty dla osób niesłyszących i niewidomych (poprzez udostępnianie filmów czy innych audycji z napisami lub audiodeskrypcją)⁴⁷.

***

Wideo na żądanie jest postrzegane jako medium, które w przyszłości może zastąpić tradycyjną, linearną telewizję. Oferuje podstawową korzyść: nie uzależnia widzów od telewizyjnej ramówki, narzuconej przez nadawcę pory oglądania poszczególnych audycji.

Rynek dostawców wideo na żądanie charakteryzuje się dużym potencjałem. Chodzi tu szczególnie o segment zajmowany przez podmioty oferujące treści audiowizualne poprzez internetowe portale lub aplikacje tworzone z myślą o smartfonach czy telewizorach. Szanse na coraz większy rozwój widoczne są dzięki występowaniu kilku czynników: przenoszeniu budżetów reklamowych do internetu, wzrostowi popularności reklamy online, zwiększaniu zasięgu sieci szerokopasmowych, dominacji urządzeń mobilnych, rosnącej liczbie podłączonych do internetu telewizorów⁴⁸.

Wartość rynku wideo na żądanie w Polsce ciągle rośnie, chociaż zaangażowane w jego tworzenie podmioty wskazują, że sektor ten jest jeszcze na etapie inwestycji. Wskazują też na podstawowy z ich punktu widzenia problem: brak odpowiednich regulacji prawnych chroniących legalnie działające serwisy wideo na żądanie i zwalczających serwisy udostępniające treści audiowizualne bez licencji⁴⁹. Z tego też powodu, aby wesprzeć legalnie działające serwisy, IAB Polska w 2014 roku uruchomiła akcję „Oglądaj legalnie”. Dostawcy wideo na żądanie działający zgodnie z prawem otrzymują odpowiednie certyfikaty. Akcja prowadzona jest z myślą o użytkownikach wideo na żądanie, którzy szukając treści na żądanie, powinni zwracać uwagę na ich pochodzenie⁵⁰.

Ten czynnik – dominację pirackich witryn z materiałami wideo – podaje się jako główną przyczynę jeszcze dość ubogiej – w porównaniu z serwisami europejskimi i amerykańskimi – oferty polskich serwisów wideo na żądanie. Zdaniem Krajowej Rady widać tego konsekwencje. Mało urozmaicone propozycje mogą odpowiadać za stagnację w powiększaniu widowni, jaką dało się zauważyć w 2013 roku. W tym czasie niewielki wzrost liczby widzów w stosunku do roku wcześniejszego zanotowały tylko dwa serwisy: TVN Player (obecnie Player) oraz vod.tvp.pl. Pozostałe zadowolili się podobną liczbą widzów⁵¹. Te dane w żadnym stopniu nie są jednak podstawą pesymistycznych rokowań.

⁴⁷ Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Dostawcy VOD coraz lepsi*, <http://www.krrit.gov.pl/krrit/aktualnosc/news,2117,dostawcy-vod-coraz-lepsi.html> (20.11.2015).

⁴⁸ Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Informacja o podstawowych problemach radiofonii i telewizji w 2013 roku*, Warszawa, marzec 2014, s. 48, http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/Portals/0/sprawozdania/informacja.pdf (20.03.2015).

⁴⁹ *Perspektywy rozwojowe wideo online w Polsce* (raport IAB Polska), s. 7, http://www.hbrp.pl/fboan/upload/Perspektywy_rozwojowe_online.pdf (11.03.2015).

⁵⁰ Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Informacja o podstawowych problemach radiofonii i telewizji w 2014 roku*, Warszawa, marzec 2015, s. 23, http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/Portals/0/konferencje/sprawozdania/informacja-www.pdf (22.11.2015).

⁵¹ Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Informacja o podstawowych problemach radiofonii i telewizji w 2013 roku*, dz. cyt., 48.

Dostawcy serwisów wideo na żądanie ciągle inwestują w tę usługę jako medium, które pewnie w przyszłości zastąpi tradycyjną telewizję. Dlatego w 2014 roku uatrakcyjniali oni zawartość programową serwisów i uruchamiali nowe serwisy⁵².

Polska widownia wykazuje dużą zgodność w kwestii najbardziej odpowiadającego im sposobu ponoszenia kosztów za pobierane materiały wideo na żądanie. Nie chce za nie płacić, wybierając opcję bezpłatną z równoczesną koniecznością obejrzenia reklam przed oglądaną audycją lub w jej trakcie⁵³. Ma to wpływ na model biznesowy wybierany przez dostawców wideo na żądanie. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, badając w lipcu 2015 roku 53 witryny takich dostawców, wskazywała, że znacząca większość (36 dostawców) udostępnia swoją ofertę za darmo w zamian za konieczność obejrzenia reklam, tylko 5 realizuje model płatnej oferty, a 23 charakteryzuje się ofertą mieszaną⁵⁴.

Odbiorcy wideo na żądanie mają też wyraźne preferencje co do urządzeń, na których oglądają oferowane im filmy lub serie. Dane za 2014 rok mówią, że dominują w tym zakresie laptopy i komputery (korzysta z nich ponad 80 proc. użytkowników wideo na żądanie). Na drugim miejscu są telewizory podłączone do internetu (smart TV), których dotyczy 21 proc. wskazań. 14 proc. badanych osób wskazało z kolei na smartfony. Na następnych miejscach były tablety, netbooki i konsole do gier⁵⁵.

LITERATURA

Dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 roku w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych.

Informacje na temat kodeksu dobrych praktyk, <http://iab.org.pl/standardy-i-dobre-praktyki/kdp-vod-nieletni/> (28.11.2015).

Kodeks dobrych praktyk w sprawie szczegółowych zasad ochrony małoletnich w audiowizualnych usługach medialnych na żądanie, http://iab.org.pl/wp-content/uploads/2014/07/iab_kdp_vod_maloletni_2014.pdf (28.11.2015).

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Audiowizualne usługi medialne na żądanie. Przewidywana praktyka regulacyjna Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji*, http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/Portals/0/dyrektywa/110323_audiowizualne_uslugi_medialne_na_zadanie.pdf (26.11.2015).

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Dostawcy VOD coraz lepsi*, <http://www.krrit.gov.pl/krrit/aktualnosci/news,2117,dostawcy-vod-coraz-lepsi.html> (20.11.2015).

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Dostawcy VOD ponownie skontrolowani*, <http://www.krrit.gov.pl/dla-nadawcow-i-operatorow/audiowizualne-uslugi-medialne-na-zadanie/aktualnosci->

---

⁵² TVP uruchomiła serwis VOD pod nazwą Strefa Widza. Mają do niego dostęp osoby, które uiszczają abonament radiowo-telewizyjny.

⁵³ Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Informacja o podstawowych problemach radiofonii i telewizji w 2013 roku*, dz. cyt., s. 47.

⁵⁴ Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Dostawcy VOD coraz lepsi*, dz. cyt.

⁵⁵ Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Informacja o podstawowych problemach radiofonii i telewizji w 2014 roku*, dz. cyt., s. 15.

-dla-dostawcow-aum-na-zadanie/news,1396,dostawcy-vod-ponownie-skontrolowani.html (14.03.2015).

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Dostawcy VOD skontrolowani*, <http://www.krrit.gov.pl/dla-nadawcow-i-operatorow/audiowizualne-uslugi-medialne-na-zadanie/aktualnosci-dla-dostawcow-aum-na-zadanie/news,1341,dostawcy-vod-skontrolowani.html> (15.03.2015).

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Informacja o podstawowych problemach radiofonii i telewizji w 2013 roku*, Warszawa, marzec 2014, http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/Portals/0/sprawozdania/informacja.pdf (20.03.2015).

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Informacja o podstawowych problemach radiofonii i telewizji w 2014 roku*, http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/Portals/0/konferencje/sprawozdania/informacja-www.pdf (22.11.2015).

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Ochrona małoletnich w Internecie – Kodeks dobrych praktyk* <http://www.krrit.gov.pl/krrit/aktualnosci/news,1624,ochrona-maloletnich-w-internecie—kodeks-dobrych-praktyk.html> (28.11.2015).

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Sprawozdanie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z działalności w 2013 roku*, Warszawa, marzec 2014, http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/Portals/0/sprawozdania/sprawozdanie.pdf (12.03.2015).

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, *Oświadczenie w sprawie audiowizualnych usług medialnych na żądanie w Internecie*, <http://www.mkidn.gov.pl/pages/posts/oswiadczenie-w-sprawie-audiowizualnych-uslug-medialnych-na-zadanie-w-internecie-1681.php> (26.11.2015).

Nowelizacja ustawy medialnej bez kontrowersyjnych przepisów dotyczących Internetu, http://www.hfhrpol.waw.pl/obserwatorium/index.php?option=com_content&view=article&id=3633:nowelizacja-ustawy-medialnej&catid=42:z-kraju-polska&Itemid=64 (28.11.2015).

Perspektywy rozwojowe wideo online w Polsce (raport IAB Polska), http://www.hbrp.pl/fboan/upload/Perspektywy_rozwojowe_online.pdf (11.03.2015).

Projekt ustawy o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 3812, 17 stycznia 2011 roku.

Regulamin Sądu Koleżeńskiego, http://iab.org.pl/wp-content/uploads/2014/07/regulamin_sadu_kolezenskiego_iab_polska.pdf (10.03.2015).

Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad ochrony małoletnich w audiowizualnych usługach medialnych na żądanie, Dz.U. z 2013 r., poz. 209.

Senat za wykreśleniem z ustawy medialnej zapisów dot. Internetu, http://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/497181,senat_za_wykresleniem_z_ustawy_medialnej_zapisow_dot_internetu.html (02.03.2015).

Szymielewicz K., *YouTube pod kontrolą KRRiT? Analiza nowelizacji ustawy o radiofonii i telewizji*, <https://panoptykon.org/wiadomosc/youtube-pod-kontrola-krrit-analiza-nowelizacji-ustawy-o-radiofonii-i-telewizji> (25.11.2015).

Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 roku o radiofonii i telewizji, Dz.U. z 2015 r., poz. 1531.

Ustawa z dnia 12 października 2012 r. o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji, Dz.U. z 2012 r., poz. 1315.